

Motion till riksdagen 2025/26:4037

av Anders Ådahl m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:184 Privatkopieringsersättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:184 Privatkopieringsersättning.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att helt avskaffa systemet med privatkopieringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som på ett transparent och rättvist sätt säkerställer att upphovsrättsinnehavare får skälig ersättning direkt från de plattformar och tjänster där deras verk konsumeras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen har i proposition 2025/26:184 lagt fram förslag om att reformera och modernisera systemet för privatkopieringsersättning. Centerpartiet delar regeringens grundläggande probleminsikt att dagens system är föråldrat och inte anpassat för den digitala tidsåldern. Regeringens slutsats att lappa och laga ett i grunden dysfunktionellt system är dock fel väg att gå. I stället för att reformera det bör systemet med privatkopieringsersättning, ofta kallad ”kassettbandsavgiften”, helt avskaffas.

Ett föråldrat system i en digital värld

Systemet med privatkopieringsersättning skapades i en analog tid då privatpersoners kopiering av musik från radio till kassettband, eller från en vinylskiva till en annan, utgjorde ett reellt inkomstbortfall för upphovsrättshavare. Den tekniska utvecklingen har helt förändrat hur vi konsumerar kultur. I dag dominerar legala streamingtjänster, där rättighetshavare ersätts genom licensavtal. Att då behålla en avgift baserad på lagringsutrymme på produkter som mobiltelefoner, datorer och externa hårddiskar är att beskatta gårdagens problem.

Majoriteten av lagringsutrymmet på moderna enheter används inte för privatkopiering av upphovsrättsskyddat material, utan för operativsystem, programvara, egna fotografier och dokument. Att basera en avgift på total lagringskapacitet är därför både ologiskt och orättvist.

Ett hinder för innovation och konkurrenskraft

Privatkopieringsersättningen fungerar i praktiken som en extraskatt på teknisk utrustning som är nödvändig för både privatpersoner och företag i en digitaliserad ekonomi. Denna avgift gör produkter dyrare för svenska konsumenter och företag, vilket hämmar innovation och digital utveckling.

Avgiften snedvrider också konkurrensen. Svenska handlare tvingas att lägga på avgiften på sina priser, medan konsumenter enkelt kan köpa samma produkter från utländska e-handlare utan denna pålaga.

En ny digital verklighet: AI och upphovsrätt

Samtidigt som regeringen försöker återuppliva ett föråldrat system står upphovsrätten inför helt nya och betydligt mer komplexa utmaningar genom utvecklingen av artificiell intelligens (AI). Generativa AI-modeller tränas på enorma mängder upphovsrättsskyddat material, ofta utan samtycke eller ersättning till de ursprungliga skaparna. Detta väcker grundläggande frågor om värdeskapande, ersättning och skyddet för kreativa yrken.

Att i detta läge lägga politisk energi på att reformera privatkopieringsersättningen är att rikta blicken bakåt. Regeringen borde i stället fokusera på att, inom EU och nationellt, utveckla en modern och hållbar lagstiftning som hanterar de verkliga utmaningarna för upphovsrätten i AI-åldern. Det handlar om att säkerställa transparens i träningsdata och att skapa fungerande licensmodeller som garanterar att kreatörer får betalt när deras verk används för att bygga kommersiella AI-tjänster.

Avskaffa och blicka framåt

Centerpartiet värnar upphovsrätten som en central del av äganderätten och en förutsättning för ett levande kulturliv och en innovativ ekonomi. Frågan är dock om privatkopieringsersättningen är ett ändamålsenligt verktyg för detta i en digitaliserad värld. Svaret är nej.

Rättighetshavare ska ha skälig ersättning, men den ska komma från de plattformar och tjänster där verken faktiskt konsumeras. I stället för att klamra sig fast vid en förlegad avgift bör regeringen återkomma med ett skarpt förslag som säkerställer att streamingtjänster och andra digitala plattformar på ett transparent och rättvist sätt stärker ersättningarna till upphovsrättsinnehavarna. En modern upphovsrättslagstiftning måste fokusera på var värdet skapas och konsumeras.

Sverige ska vara ett land i teknikens framkant. Vår lagstiftning ska främja, inte fördyra, digitalisering och innovation. Regeringens förslag är ett försök att gjuta nytt liv i en kvarleva från en svunnen tid. Den enda logiska och framåtsyftande åtgärden är att helt avskaffa systemet med privatkopieringsersättning.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi att riksdagen avslår regeringens proposition.

Anders Ådahl (C)

Rickard Nordin (C)

Catarina Deremar (C)

Niels Paarup-Petersen (C)